

5888 sz. Érk. 1914. JUL 27

dr. m. m.

UDVARHELY VÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden csütörtökön.

Tizenkettedik évfolyam.	30. szám.	Szerkeszti:	Székelyudvarhely, 1914. július 23.
Előzetési ára: községeknek, valamint kör- és községi jegyzőknek egész évre 12 korona. Egyes szám ára 50 fillér.		Dr. Keith Ferencz várm. tb. főjegyző.	Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája Székelyudvarhely. Kossuth-u. 14. Az előfizetési pénzek a m. kir. adóhivatalhoz küldendők.

II. További intézkedést igénylő általános jellegű rendeletek.

244.

Magyar királyi belügyminiszter.

126.939—1914. I. a. B. M. sz. körrendelet.

Az országgyűlési képviselőválasztási eljárásnál működő összeíró választási és szavazatszedő küldöttségeknél napidíjai és utazási költségei tárgyában.

Valamennyi központi választmányoknak.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1913. XIV. t. cz. 152. §-a megállapítja, hogy az összeíró-, a választási- és a szavazatszedő küldöttség elnökét és tagjait abban az esetben, ha nem laknak működésük színhelyén, tényleges működésük ideje alatt napidíj és utazási költség illeti meg, mely járandóságok az államkincstárt terhelik.

A törvény hivatkozott szakaszában foglalt felhatalmazás alapján ennél fogva az összeíró, választási- és szavazatszedő küldöttségek elnöke és tagjai napidíjainak és utazási költségeinek mértékét, valamint ezen járandóságok felszámításának módozatait a következőképp állapítom meg.

1. A választási küldöttség elnökének napidíja 16 korona, a választási küldöttség helyettes elnökének, jegyzőjének és helyettes jegyzőjének továbbá a szavazatszedő küldöttség elnökének, helyettes elnökének, jegyzőjének és helyettes jegyzőjének, ugyancsak az összeíró küldöttség tagjainak (beleértve a tagok közül választandó elnököt és helyettesét is) napidíja 8 korona.

Ezen 16 korona illetve 8 korona napidíj illeti meg a kiküldöttet akkor is, ha esetleg köztisztviselői minőségében a VI. illetve a IX. fizetési osztálynál magasabb vagy alacsonyabb összegű napidíjra volna is igénye.

2. Vasut igénybevétele esetén a választási küldöttség elnöke a személyvonat I. osztály-, a választási küldöttség helyettes elnöke, jegyzője és helyettes jegyzője, végül az összeíró küldöttség elnöke, ennek helyettese és tagjai a II. osztály

menetárának felszámítására jogosultak.

3. Vasuton való utazásnál három napon túl terjedő kiküldetés esetén 50 kg. podgyász szállási díjának megtérítése is igényelhető.

4. A kiküldött lakásától a vasuti állomáshoz és onnan vissza a szabályrendeletileg megállapított kocsibér, ahol pedig a bérkocsi díja hatóságilag szabályozva nincsen és a kiküldöttnak lakása 4 kilométernél távolabbra fekszik, kilométerenkint 50 fillér, egyéb esetben pedig 2 korona bérkocsi-díj számítható fel.

5. A bérkocsi-díjon felül jogosult a kiküldött podgyászvitelbér (hordár díj) címen a vasutra való be- és kiszállításnál 40—40 filléret felszámítani.

6. Ha az utazás nem vasuton, hanem kocsin történik, kilométerenkint 50 fillér fuvarpénz jár, ugyanazon helyre egyidőben, ugyanazon útvonalon utazó kiküldöttek kettenként egy kocsin kötelesek utazni.

Tengelyen való utazásnál sem podgyászvitelbér, sem hordár-díj nem számítható fel.

7. Ha az utazás vasuton és kocsin is teljesíthető, az olcsóbb közlekedési eszköz használata kötelező, mely alkalommal figyelem fordítandó arra, hogy a működésre szolgáló idő ne csökkenjen.

8. A fenti járandóságokon kívül a kiküldött lakás, fűtés és világítás vagy egyéb ellátási és kényelmi kiadásnak megtérítését nem igényelheti.

9. Az utazási költségekről készítendő számla a működés befejezését követő 14 napon belül a központi választmányhoz beterjesztendő. A központi választmány elnöke a kiszállítás megtörténtét az eltöltött napok számát és a kocsin megtett útvonalat — kivételes esetben a gyorsvonat használatának szükségese voltát — igazolja.

10. Az igazolási záradékkal ellátott számlák vármegyei törvényhatóságokban a pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségek által érvényesíttetnek és a megállapított összegek a vármegyei háztartási alapról az alispán által a belügyi tárca terhére adott előlegként az igényjogosultak részére kiutalványoztatnak.

11. A vármegyei háztartási alapról előlegként összegeknek a belügyi tárczából leendő megtérítése céljából az érvényesített utazási számlák

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including 'K. N. ...' and '914 1177'.

kifizetést igazoltó nyugtákkal együtt küldöttségként csoportosított összesítő kimutatás kíséretében évenként július hó 1-ig a belügyminiszteriumba fejterjesztendők.

A folyó évi első összeirási munkálatok költségeinek megtérítése folyó évi december hó 1-ig igényelhető.

MInthogy az 1913: XIV. t.-cz. 152. §-a által, hogy az összeiró-, választási- és szavazatszedő küldöttségek elnöke és tagjai részére lakhelyükön kívül teljesített működés esetén a napi-díjak és utazási költségek megtérítését biztosítja, előreláthatólag a belügyi tárcza jelentékeny megterhelését fogja előidézni. Felhívom a központi választmányt, hogy az államkincstár érdekeire való tekintettel az összeiró-, választási- és szavazatszedő küldöttségek megalakításával, különösen pedig a községekben működő összeiró és szavazatszedő küldöttségek beosztásainál hasson oda, hogy a küldöttségek lehetőleg a működésük színhelyén lakó tagokból álljanak.

Városi törvényhatóságokban és önálló képviselő választókerületet alkotó rendezett tanácsú városokban a dolog természetéből következik, hogy az összeiró-, választási- és szavazatszedő küldöttséget csak helybeli tagokból alakítandók s erre való tekintettel ezen városi kerületek szavazókörökben (városrészeiben) teljesített működés után napidíjak és utiköltségek nem merülhetnek fel.

A jelen körrendeletben megállapított napidíjakat és uti költségeket az összeiró küldöttségek az 1913: XIV. t.-cz. 154. §-ának első bekezdése alapján már a folyó évi működésükért igényelhetik, míg a választási és szavazatszedő küldöttségek járandóságaira vonatkozólag a hivatkozott törvény 155. §-a értelmében jelen körrendeletem csak a legközelebbi általános választáson fog első ízben alkalmazást nyerni.

Budapest, 1914. évi július hó 10-én,

Sándor s. k.

Szám: 12—914. közpv.

Székelyudvarhely város tanácsának s a községek előljárásgainak.

Tudomásvétele végett s az eljáró összeirási küldöttségek megfelelő értesítése okából közlöm. Udvarhelyvármegye központi választmánya nevében

Székelyudvarhely, 1914. június 14-én.

Dr. Paál Árpád
h. elnök.

245.

Másolat: M. kir. földművelésügyi minister.
24300.IX—I. szám.

Valamennyi vármegye alispánjának.

Hivatali elődeim már évtizedek óta igyekeztek a kisgazdák gazdasági tárgyu ismereteit ugy gvarapítani, hogy a művelésük alatt levő termőföld gyümölcsözöbben adja vissza a reáfordított

munkát s e célból különösen a gazdasági egyesületek közreműködésével a három téli hónapokban, midőn erre a kisgazdák legjobban reáérnek — gazdasági tárgyu előadásokat rendezettek a kisgazdák részére.

Az előadásoknak volt ugyan sikerük, azonban az elért siker nem ütötte meg a hozzájuk kötött várakozás mértékét, amit annak kell tulajdonítanom, hogy az előadások csak ötletszerűleg felvetett kérdésekre szorítkoztak s hogy sokszor maguk az előadók sem voltak megfelelő szak-képzettségű gazdák, vagy nem rendelkeztek azzal az előadói képességgel, amelylyel a kisgazdák érdeklődését kellőleg fel tudták volna kelteni s őket az elmondottak hasznosságáról kellően meggyőzni.

Elhatároztam ennél fogva, hogy a kitűzött cél érdekében más alapra rakom le a kisgazdák téli oktatását s e célból a következő rendelkezéseket fogantatosítom, 1914—15. év telén a vármegyei gazdasági egyesületek által a részükre engedélyezendő államsegélyből rendezendő s az alább körvonalazott alapokra fektetett népies tantolyami előadásokon kívül más tanfolyamokat is rendeztetek.

Az állami földmives iskolák tanszemélyzetével s a tanítóképző intézetek mellé beosztott gazdasági tanárok által a kisgazdák részére olyan téli esti és vasárnap délutáni népies gazdasági sorozatos előadásokat rendeztetek, amelyekben az e célra kiválasztott községekben 24 előadás keretében szakközgeimmel mindent elmagyaráztatok a kisgazdáknak, természetesen mindenkor az illető helyi viszonyokra különös figyelemmel, amit a talaj helyes megművelése, az egyes növények termelése, az állatok tervszerű gondozása és tenyésztésre nézve szükségesnek vélek.

Ezenkívül megismertetem őket a helyes trágyázás módjaival, a trágya helyes kezelésével, a vetőmag kiválasztása, kitisztítása, termelése, továbbá letakarítási és eltartási módzataival. A helyes vetőforgással, a káros állatok és növények irtási módjaival, az állategészségtan és városi rendészet körüli tudnivalókkal, a mezőrendőri és gazdasági vonatkozású törvényeknek a kisgazdákat érdeklő rendelkezéseivel.

Ez uton óhajtom elérni, hogy az elmondottak és megmagyarázottak nemcsak népszerű módon megismertessenek a kisgazdákkal, hanem azok a helyesebb gazdálkodás követelményeivel megismerkedve, helyesebb munkával jobb és több terményeket legyenek képesek előállítani, értékebb állatokat tenyészteni, azokat nagyobb áron értékesíteni s állataikat a betegségek káros behatása ellen meg is védeni.

Kiküldötteim tehát a kisgazdák körében fogják tapasztalataikat és tudásukat közreadni s reményem, hogy a kisgazdák saját jól felfogott érdeklükben ezen a tárczám részéről jelentékeny kiadással járó ezen népies gazdasági előadásokat szorgalmasan fogják látogatni.

Az előadások tartására az illető községben levő valamelyik iskola tantermének átengedését, annak fűtését és világítását az illető község elől-

járóságának kell magára vállalnia.

Eme népjólétet előmozdító tevékenységemben biztosan számítok alispán úr vezetésére bizott vármegye közegeinek hazafias és odaadó támogatására s ezért felkérem alispán urat, hogy szakközégeimet eme nagy horderejű teendőikben hathatósan támogassa s a népies gazdasági irányu előadások rendezésében a kispazda közönség jóindulatának megnyerését kieszközölendő, hívja fel azokra a járásokban működő tisztviselőknél a figyelmét, hogy ily módon a kitűzött nemes cél a legmegfelelőbb módon megvalósítható legyen.

Budapest, 1914. június 30.

A miniszter helyett:

Br. Kazy s. k.
államtitkár.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Szám: 5934—1014. alisp.

Valamennyi járási főszolgabírónak, Székelyudvarhely város polgármesterének, valamennyi községi és körjegyzőnek és községi előljáróságnak.

M. kir. földmívelésügyi Miniszternek fenti körrendeletét tudomásvétel s az érdekeltek tájékoztatása végett kiadom.

Székelyudvarhely, 1914. július 16.

Alispán helyett:

Dr. Paál főjegyző.

246.

Udvarhelyvármegye Nagyságos Alispánjának.

Helyt.

A Magyar Dalosszövetség ez év augusztus havának 17. és 18. napjain Székelyudvarhelyen országos dalosünnepet rendez, a melyen az ország legjelesebb dalárdái közül 17 fog közreműködni. Az ünnep iránt jó tudomásunk szerint a Kultuszminiszter úr és a felnőttek önképzését intéző »Múzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelősége« is behatóan érdeklődik, még pedig abból az értesülésből kifolyólag, hogy az ünnep éppen a Székelyföld kulturális készségeinek és szükségleteinek a feltárására akar hatásosan ráirányulni.

Hogy azonban ez az irány a dalosünnepből csakugyan elhatározólag kiemelkedhessék, a végett szükséges, hogy Udvarhelyvármegye minden rendű és minden nemzetiségű közönsége az ünnep keretében a maga szellemi életének, társadalmi összeszövődöttségének, magasabb rendű munkában való őszerejének az érdekességeit bemutassa. Szükséges az is, hogy a maga szép szokásainak, poétikus és mély értelmű hagyományainak tiszta tükörképeit napvilágra állítsa. A Magyar Dalosszövetség óriási testülete, s a vele jövő híres dalárdák révén az egész ország érdeklődése fogja megbecsülni azokat a lelki kincseket, a miket vármegyénk így a mélységekből, a szerény elrejtettségéből fel tud hozni.

A Székelyudvarhelyi Székely-Dalegylet, mint

a Magyar Dalosszövetség helyi megbízottja kéri a Nagyságos Alispán urat, hogy kegyeskedjék elősegíteni a székelyudvarhelyi országos dalosünnepnek ezt a közérdekű czélzatát. Kegyeskedjék a hatósága alá tartozó hivatali szervezetek útján a vármegye közönségének tudtul adni, hogy a dalosünnep rendezősége nagyszabású népjóléttel, s néprajzi, tájismertető, közművelődési és háziipari kiállítással nyújt teret vármegyénk érdekességeinek. A községi előljáróságok érdemes tagjai, a lelkeskedő papság és ügybuzgó tanítói kar önzetlen és eszményiségekért érezni tudó emberei bizonyára jól ismerik azokat a jellemző különösségeket, melyek vármegyénk területén erkölcsi értékeként felhalmozva állanak. Ezekből akarjuk venni a dalosünnep népjóléttének és kiállításának örökbecsű anyagát.

Kérjük, hogy segítsenek meg minket ebben az üdvös munkában. A jelzett hatóságok és társadalmi vezetők jelezzék nekünk azokat az érdekességeket, a miket kiállítani lehetne, s mi azok beszállításáról gondoskodunk. A népszokások bemutatása végett is úgy a székely, mint a szász vidékekről egyes felvonulásokat, táncokat, lakodalmi meneteket volna szükséges rendezni; ezekben is kérnök a tájékoztatást és segítséget. A vármegye összes társadalmi egyleteiről is egy tetszetős és megkapó áttekintést akarunk nyújtani, a mit valami díszes kirakat-féle keretben tennénk meg, s ebben a keretben egy-egy csinos rajzolatú tábla jeleznék mindenik egyletnek a nevét, czélját, fennállása idejét, nevezetesebb sikereit, alapítóit és jelenlegi vezetőit. Az iskolák és templomok látképeiből is egy kedves gyűjteményt tervezünk; ehhez a látképeket a lelkes Úrak és tanítók Úrak küldenék. Persze ez a gyűjtemény, valamint az egyletek áttekintése is csak úgy lehet igazi hatása, ha megvan a vármegye minden községére kiterjedő teljessége. Tehát ebben minden helyről a finom megértés és odaadás szelleme kell, hogy felénk áramoljék.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy *legkésőbb augusztus 10-ikéig* mindenünnen meg kellene kapnunk azt, a mit a fentebbiekben szükségesnek jeleztünk.

Mi hiszünk benne, hogy ezt megkapjuk. Mert jó ügyért küzdünk és mindenütt vannak, kik a jó ügyet szeretni tudják. Eppen ez a bizodalom ad erőt nekünk, hogy a vármegye közönségének a jelzett módon való támogató idesietésével szép és vonzó képet tudunk összeállítani vármegyénk társadalmi életéről.

A Nagyságos Alispán Úr hathatós szavát ismét kérvén, maradtunk igaz tisztelői:

A »Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet« nevében

Székelyudvarhelyen, 1914. július 22.

Nagy Pál,
dalegyleti titkár.

Soó Domokos,
dalegyleti elnök.

Szám: 6463—1914. alisp.

Székelyudvarhely város tanácsának, a fő-

szolgabíráknak és az összes községi előljáróságoknak.

A fenti megkeresésben foglaltakat vegyék tudomásul, illetve az érdekeltek körében kellőleg hirdessék s a kulturális kiállítás sikere céljából hathatósan munkálkodjanak.

Székelyudvarhely, 1914. július hó 23-án.

Alispán helyett:

Dr. Paál Árpád,
főjegyző.

III. Általános jellegű, de további intézkedést nem igénylő rendeletek, értesítések és más közlemények.

247.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságától.

Szám 1218—1914. kgb.

Tárgy: A vármegye területén lévő népoktatási tanintézetek rendtartása, anyagi ügyei tárgyában.

HATÁROZAT.

A törvényhatóság területén levő népoktatási intézetek anyagi ügyeinek ellátása, külső rendtartása valamint a helyi hatóságok ezekre vonatkozó végrehajtása tárgyában a következőket rendeljük el:

1. Az összes helyi hatóságok a legszigorubban felügyeljenek arra, hogy az iskolák anyagi ügyei körül felmerülő teendők a kellő időben és pontosan teljesítenek.

E tekintetben különös gondjuk legyen, hogy minden iskolánál az iskolázandó mindennapi tan-kötelesek számához mérten elegendő számú és nagyságu tanterem álljon rendelkezésére s ilyenről új építkezés, átalakítás, vagy ideiglenes bérlet útján gondoskodjanak.

2. Hasonlóképen szigorú felügyelet gyakorolandó az iskolai épületekre, azok mellék helyiségeire, kutakra, kerítésekre, iskolai butorokra és felszerelésekre, valamint ezek jókarban tartására, hiányaiknak pótlására, az épületek rendes tisztogatására. Nyomatékosan felhívjuk az iskolák helyi hatóságait, ha mindezekre vonatkozólag a politikai község szerződéses, vagy más irányu kötelezettsége állana fenn, ennek teljesítését hatályosan szorgalmazzák.

Legyen gondja az összes iskolák igazgatóinak, illetve tanítóinak, hogy az elemi iskolák épüeteinek külső falán elhelyezett bádóg czimertáblák időközönként, de legalább havonként egyszer letakarítsassanak.

3. Kapcsolatosan felhívjuk az áll. elemi iskolai gondnokságok figyelmét: arra, hogy az állami iskolák dologi szükségleteinek a kellő időben való kielégíthetése érdekében a 128000—910. sz. valamint az ezt módosító vall. és közoktatásügyi miniszteri körrendeletekben megjelölt határidőben mind maguk megtartsák, mind az iskolák vezetői

tanítóival megtartassák.

4. A nem állami el. iskolák fentartóit pedig ismétellen emlékeztetjük, hogy a hitfelekezeteket érintőleg az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 11. §-a a törvényes elhelyezést és felszerelést azon feltételek közé sorolja, melyek az iskola fenntartására jogosítanak, az 1907. évi XXVII. t. cz. pedig a nem állami iskolák államsegélyének feltételül ezt egyenesen előírja.

Az iskolai tantermek beburorozására nézve figyelmeztetjük az utóbb hivatkozott t. cz. végrehajtása tárgyában a vall. és közokt. miniszter 76000—907. sz. rendeletével kiadott Utasítás V. függelékére, s felszerelés tekintetében pedig újlag kiemeljük, hogy az említett Utasítás IV. függelékében felsorolt kötelező tanszerbeli felszerelés I. része már az 1910. évi szeptember hó 30-ig kellett volna beszerezni.

Mintthogy azonban ezen taneszközök nélkül az iskola törvényserüen felszereltnék nem tekinthető, s így a törvénysszabta joghatrányt viselni tartozik, kívánatos hogy az iskola fentartók tanszerkészlet kiegészítéssere költségvetéseikben állandó teteiről gondoskodjanak, a tanítók pedig maguk is igyekezzenek ezt a saját készítményeikkel gyarapítani.

Amennyiben továbbá az iskola oly eszközt nélkülözne, melyekkel a hivatkozott t. cz. 17. §-a értelmében hivatalból volna ellátandó (magyar czimer, zászló, történelmi képek) erről a helyi hatóságok haladéktalanul tegyenek jelentést a kir. tanfelügyelőhöz.

5. Az iskolai épületek és mellék helyiségek rendbetozésára és teljes takarítására a nyári nagy szünetidő lévén legalkalmasabb, felhívjuk a helyi hatóságokat, hogy az iránt idejében intézkedjenek.

Az összes iskolai helyiségek a szorgalmi idő alatt is a közegészségügyi kívánalmak megfelelően gondoztassanak.

Hassanak oda a helyi hatóságok, hogy minden tanító osztálya tisztogatására, szellőztetésére, a fűtésnek rendes elvégzésére lelkiismeretesen felügyeljen s általában az egészségügyi szabályok megtartására tanítványait is következetesen nevelje.

A helyi hatóságok gondját felhívjuk az iskola rendben tartása tekintetében az alábbi szempontokra, Székelyudvarhely r. t. város hatóságát s a járási főszolgabírákat pedig az 1876. VI. t. cz. 30. §-a alapján utasítjuk, hogy a népoktatási intézeteket közegészségügyi szempontból, az alábbiakra kiterjeszkedőleg szabályszerű időközökben megvizsgáltassák.

a) Minő állapotban vannak az ajtók, ablakok, s ez közegészségügyileg megfelelő-e?

Nincsen-e az ablakoknál oly hiány, a mi a gyermekek látásának ártalmára van, a függönyök nem hibásak-e, s jól kezeltetnek-e?

b) A tanterekben kifogástalan-e a tisztaság? a padlók, falak szárazak-e?

c) Elegendő számu köpöcsésze van-e s ezek tisztán kezeltetnek-e?

d) Nem egészségtelen-e a fűtőkészülék?

e) a szellőztetés megfelelő e?

f) az iskola környezete és ivóvíze kifogástalan-e? Van-e a gyermekek számára elegendő ivócsésze?

g) az ürszékek tisztán tartatnak-e, és időközönként fertőtlenítettek-e?

h) Nincsen-e a gyermekek között valamelyiknek ragadós, járványos betegsége?

6. Gondoskodjanak az összes iskolai helyi hatóságok a felügyeletük alatt álló intézeteknél netán bekövetkezhető tűzveszedelem esetén a gyermekek megmentése érdekében a vall. és közokt. ügyi miniszter ur 12005—910. sz. rendeletében foglalt megelőző intézkedések megelőző intézkedések végre hajtásáról.

7. Az állami iskolai gondnokságokat s a község iskolaszékeket felhívjuk az Urasítás 36. §. illetve 32. § a értelmében az iskolai számadások és vagyon kezelés szigorú ellenőrzésére, azzal, hogy bármely, ez alkalommal tapasztalt rendellenességek esetén azonnal tegyenek jelentést a vármegye kir. tanfelügyelőjének.

8. A helyi hatóságok figyelmét felhívjuk az *iskolai rendtartási* naplók pontos, szabályszerű vezetésére.

9. Az 1907. évi XXVII. t.-cz. 30. § a alapján az összes nem állami elemi iskolák helyi hatóságait felhívjuk, hogy a tanító javadalmaszásban és a tanítói állomásokon beálló bármiféle személyi változást, a tanítói állomások beszüntetését, esetleg újak rendszeresítését *15 nap alatt* jelentésükkel be a kir. tanfelügyelőhöz.

10. Különös gondjuk legyen az összes iskolai hatóságoknak arra, hogy az 1907. évi XXVI. t.-cz. 23. §, illetve az 1907. évi XXVII. t.-cz. 32. §-ának, — mely szerint a bármily jellegű elemi iskolánál első ízben alkalmazott r. tanító hivatalos esküt letenni tartozik, — feltétlenül érvényes szerzettség.

Továbbá a tanítóknak az országos tanítói nyugdíjintézetbe leendő felvétele iránt, mihelyt a szükséges kellékeknek birtokában vannak, a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez az előterjesztést megtenni el ne mulasszák.

11. Gondjuk legyen a községi és hitfelekezeti elemi iskolák helyi hatóságainak, hogy ha az iskolában a tanítás legalább félévén keresztül szünetel, az iskolaszék kezeihez esetleg kiutalt *tanítókárpótló államszegély aránylagos visszatérítése iránt* a vármegye kir. tanfelügyelőjének kellő időben jelentést tegyenek.

12. Felhívjuk a nem állami iskolák helyi hatóságait, hogy az egyes tanítók az iskolafenntartó által tényleg kiszolgáltattott terménybeli és készpénzbeli járandóságokról az 1907. évi XXVII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott Urasítás 10. §-ában előirt jegyzéket a tanítók pontosan vezessék, s ezen jegyzék alapján *minden naptári év végén* a kir. tanfelügyelőnek küldjék be a megfelelő jelentésüket arról, hogy járandóságukat megkapták-e vagy sem?

13. A tanítóknak egyévi önkéntesi tényleges szolgálatra való bevonulásuk esetén az összes

iskolák helyi hatóságai a 145388—912. v. km. körröndelet értelmében járjanak el.

14. Szigorúan ügyeljének arra, hogy a *lörzskönyvek pontosan vezeltessenek és megőriztessenek.*

15. Hathatósan gondozzák az iskolai helyi hatóságok a tanítók bevonásával az *ifjusági egyesületek, önképzőkörök, továbbképző tanfolyamok, tanoucz otthonok* stb. folytatolagos szervezését, általában munkálkodjanak az iskolán kívüli oktatás és ismeretterjesztés ügyének előmozdításán.

Társadalmi téren támogassák a tanítókat a gümőkör, az alkohol. a fertőző betegségek ellen való küzdelem hatékony folytatásában, de ezen felül multhatatlanul szükségesnek tartjuk, hogy a tanítók tevékenysége fokozott mértékben irányuljon a gyermekvédelemnek és a fiatalok pártfogásába vételének (patronázs) terére.

E tekintetben külön is felhívjuk az iskolai hatóságok figyelmét a vallás- és közokt. miniszter úrnak e tárgyban 40000—912. sz. a. kiadott és a Néptanítók Lapja 1912. évi 15. számában megjelent körröndelére.

Jelen határozatunkat valamennyi járás főszolgabirájának, Székelyudvarhely r. t. város polgármesterének, Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjének, az államiskolai gondnokságoknak, a községi és hitfelekezeti iskolaszékeknek, magán elemi iskolai tulajdonosnak tudomás, illetve további eljárás, a vármegyei Hivatalos Lap szerkesztőségének pedig közlés végett kiadjuk.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának Székelyudvarhelyen, 1914. évi június hó 8-án tartott üléséből.

Ugron, főispán, elnök.

248

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságától.

Szám 1219—1914. kgb.

Tárgy: Intézkedés a tankötelezettség végrehajtása s az V—VI. osztály szervezésére vonatkozólag.

Határozat:

I. Az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 6. § a alapján elrendeljük a következőket:

1. Valamennyi község előjárósága és Székelyudvarhely r. t. város tanácsa f. évi augusztus hó 15-ig alkalmas módon hívja fel a szülőket, (gyámokat, mestereket) hogy a gondozásuk alatt lévő tanköteles gyermekeket, a helyi iskolai hatóságok által megállapított határidőn belül az iskolába beírassák.

2. A beírások szeptember hó 1-től, ugyanazon hónap 15-ig mindenütt bevégezendők.

3. Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 3 §-a értelmében a ragályos bajban, vagy elmebetegségben szenvedők, avagy a taníthatatlan tompa elméjük az iskolába fel nem vehetők, tehát be nem irandók.

4. Az iskolába beirt tankötelesekről az iskolák vezetői, tanítói a 2085—907. eln. sz. vall. és közokt.-ügyi m. kir. miniszteri rendelettel kiadott utasítás 6. §-ában előirt A) mintájú név és lakás jegyzéket állítsák ki és a beiratás befejezésének napjától számított 8 napon belül a község előljáróságának (polgármesternek) kézbesítsék.

A városokban és több iskolával és sok utczával bíró nagyközségekben a vall. és közokt. ügyi m. kir. miniszter úr 2294—1908. eln. sz. rendelete alapján ezen A) mintájú név és lakás jegyzékek helyett az A) mintának megfelelő *kivonat* lapok is alkalmazhatók. Hogy e kétféle nyomtatvány közül melyik alkalmaztassék, ezt az iskolák vezetőinek meghallgatása után a községi előljáróság, illetve városi tanács állapítja meg s a szükséges mennyiség megjelölése mellett július hó 15-ig közli a m. kir. központi statisztikai hivatalból. A község, illetve város valamennyi közoktatási intézete az akként megállapított mintát köteles használni; kétféle nyomtatvány vegyesen nem használható.

5. E kivonati lapok a felvételi lapokkal egyidejűleg töltendők ki, s a beiratások után nyomban átadandók a községi előljáróságnak, illetve városi tanácsnak.

6. A kivonati lapok alapján intézkedik a községi előljáróság, illetve városi tanács a be nem iratkozottak összeírása iránt oly képen, hogy az összeírás a rendes iskolai beiratások napjától számított két hét alatt végrehajtassék.

Felhívjuk a községi előljáróságokat, (városi tanácsot) hogy az iskolába be nem iratkozó tankötelesek összeírását, valamint általában a tankötelezettség teljesítésének ellenőrzése céljából előirt intézkedéseket a 2085—907. vall. és közokt. miniszter eln. sz. Utasítás rendelkezéseinek megfelelően a legpontosabban végrehajtani el ne mulasszák.

7. Az 1868: XXXVIII. t.-cz. 4. §-án alapuló első megintést a m. kir. központi statisztikai hivatalból beszerzendő B) I. mintájú intő lapokon maguk az összeírók végezzék úgy, a B) mintájú összeírás lap kitöltése után azonnal kitöltik az intőt s az annak szelvényét képező átvételi elismervényt is s ez utóbbit az iskolába nem járó tanköteles szüleivel, vagy az iskoláztatásért felelős más gondviselőjével aláírják, s az intőről letépve magukhoz veszik, az intőt pedig a szülőknek, illetőleg más gondviselőnek átadják.

Az aláirt átvételi elismervények a B) mintájú lapokkal együtt további eljárás céljaira a községi előljáróságnak (városi tanácsnak) adandókat.

Az összeírásnál az életkor kiszámításához utmatatásul szolgálhat az alábbi tábla:

akik 1899. évi szept. 1. és 1900.	az aug. hó 31-ike közből született az 1914. évi szeptember hó 1-én	14	évesek
» 1900. » » » és 1901.		13	»
» 1901. » » » és 1902.		12	»
» 1902. » » » és 1903.		11	»
» 1903. » » » és 1904.		10	»
» 1904. » » » és 1905.		9	»
» 1905. » » » és 1906.		8	»
» 1906. » » » és 1907.		7	»
» 1907. » » » és 1908.		6	»

8. A be nem iratkozott tankötelesek összeírásával megbízott tanítók, községi (városi) alkalmazottak, vagy más egyének részére, a község (város) terhére 4 korona napdíj és ezen felül minden kiállított B) mintájú összeírás lapért 6 fillér egységi díj állapított meg a vonatkozó Utasítás 15 §-a értelmében.

Egyebekben a 2085—907. vallás és közoktatásügyi miniszter eln. sz. a. kiadott utasítás az irányadó.

II. 9. Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 11. és az 1907. évi XXVII. t.-cz. 16. §-a értelmében a szorgalmi idő a hitfelekezeti iskolákban falu helyen nyolcz, városokban 9 hónap lévén, a tanév ily értelemben állapítandó meg:

Az állami elemi iskolákra nézve, a szorgalmi idő tekintetében a vall. és közokt.-ügyi m. kir. miniszter úr 53000—909. sz. a. kiadott gond. Utasítás 8, a községi és magán (társulati) iskolákra nézve pedig a vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 44246—902. sz. rendeletével kiadott iskolaszéki utasítás 34 §-a az irányadó.

Felhívjuk tehát az összes iskolák helyi hatóságait, hogy a tanévet a mondottak értelmében állapítsák meg, a tanév kezdetének, valamint annak idején az évszázó vizsga napját a vármegye kir. tanfelügyelőjének jelentse be.

10. Valamennyi állami, községi és magán iskolákban a rendes tanításnak mindjárt a beiratások végeztével, de legkésőbb szeptember hó 15. felekezeti iskolákban az illetékes hatóságok által megállapított időben kezdetét kell venni.

Általában a rendes tanítás megkezdése október hó 1-én tul egyetlen iskolánál sem halasztható, minélfogva az iskolai hatóságoknak és tanerőknek a szükséges előintézkedéseket kellő időben és minden irányban akként kell megtenniök, hogy a tanév az Utasítások szerint időpontban zavartalanul kezdetét vehesse, annal is inkább, mert a mulasztó községekkel szemben a legszigorubb megtorló eljárás fog foganatba vétetni. A községi előljáróságoknak — városi tanácsnak — pedig legyen gondjuk arra, hogy a be nem iratkozott tankötelesekkel szemben az eljárás miniszteri — már jelzett 2085—907. eln. sz. a. kiadott — Utasítás 16. §-ának szigoru alkalmazása mellett mindjárt az összeírással kapcsolatosan folyamatba tétezzék, mert az a körülmény, hogy az összeírás még nem nyer befejezést, nem menti fel sem a községi előljáróságot — városi tanácsot — azon kötelezettség alól, hogy a fokozatos birságolási eljárást, megindítsa, sem a szülőket — gyámokat stb. — a büntetés alul, ha gyermekeiket be nem iratják illetve nem járattják az iskolába.

11. Ugy az évközi. — karácsony, husvét, stb. — mint a heti szünetek f. évi október hó 15-ig a kir. tanfelügyelőhöz bejelentendők.

12. Ha a hatóság az iskolát járványos betegség, vagy más ok miatt bezárja, erről valamint annak megnyitására az iskolai hatóságok szintén azonnal jelentést tartozik tenni a kir. tanfelügyelőnél.

13. Az 1868: XXXVIII. t.-cz. 2. §-a értel-

mében, testileg, vagy szellemileg gyenge gyermeket az iskolaszék a tisztiorvos bizonyítványa alapján rövidebb, vagy hosszabb időre felmentheti az iskolába járás kötelezettsége alul.

A felmentés alkalmából teendő további intézkedésekre nézve a vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi július hó 8 án 2085. eln. sz. rendeletével kiadott Utasítás II. fejezete az irányadó.

Több tanerős állarni, vagy községi elemi iskolánál a gondnoksági, illetve iskolaszéki Utasítás 130. illetve 133. § a alapján az osztálytanító fél, vagy legfeljebb egy napra, az igazgató több időre, de legfeljebb három napra felmentheti az iskolába járás kötelezettsége alul — De nem az egész osztályt, hanem csak 2—3 tanulót. —

Egy tanítós iskolánál ezen jogot az iskolai helyi hatósága gyakorolja.

14. Az iskola mulasztások az alább hivatkozott Utasítás szakaszok értelmében csak a következő esetekben igazolhatók:

a) ha a tanuló oly betegségbe esik, amely miatt kénytelen otthon maradni, vagyha betegsége tanulóiársaira veszélyvel járna,

b) ha a gyermek szülője, vagy családjának bármely tagja ragályos betegségben van, vagy olyan súlyos beteg, hogy amiatt a tanulónak erkölcsi kötelessége otthon maradni,

c) ha a család körében nagyobb családi ünnep, pl. házasság, keresztelő van, végre,

d) ha a család körében haláleset van, vagy nagyobb csapás pl. tűzvész árvíz sújtja a családot.

15. Minden szülő, illetve az iskolába járást felelős egyéb gondviselő, tehát akinek tanköteles gyermeke az iskolába járás kötelezettsége alul felmentve, vagy mulasztása igazolva nincs, az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 4. §-a alapján fokozatos bírság alá vevendő.

E végből, bármely jellegű iskolánál működő tanító — igazgató tanító — az igazolatlanul mulasztó tankötelesekről szabályszerűen vezetett mulasztási napló alapján, minden hó elsején és 15-ikén kimutatást tartozik összeállítani, s a helyi iskolai hatóság útján, kézbesítőkönyv mellett a községi előljáróshoz, illetve városi tanácshoz juttatni, pontosan megjelölve, melyik tanköteles gyermek hányad ízben lett igazolatlanul mulasztónak kimutatva,

A község előljáróság — városi tanács — pedig felelősség mellett tartozik a G) mintájú »Iskolai mulasztói nyilvántartó könyv«-et vezetni, melybe az igazolatlan mulasztások tárgyában tett mindennemű intézkedés esetről-esetre feljegyezni köteles.

A községi előljáróság — városi tanács — a vett mulasztási kimutatás alapján a fokozatos bírságot azonnal kirója és az érdekelt szülőktől késedelem nélkül behajtatja.

Ezekben az Utasítás II. fejezet B) pontja az irányadó, megjegyezvén, hogy az utólagos igazolás nem tartozik a községi előljáróság — városi tanács — illetékességi körébe.

Általában utólagos igazolásnak helye nincs.

Ismételten figyelmeztetjük a községi előljáróságokat és Székelyudvarhely r. t. város tanácsát a fokozatos bírság alkalmazására — s ne hogy az egyes szülők bírsága felhalmozódjék, a kirótt bírság azonnali felhajtására.

Szüksége mutatkozik annak, hogy a hatóságok, a fentiekben a tanév elején járjanak el szigorúan, mi által az évközi tömeges mulasztásoknak teltetlenül gátat vetnek.

Az eljárás ellenőrzésére a járások főszolgabíráit és Székelyudvarhely város polgármesterét utasítjuk.

A gondnokságoknak, iskolaszéknek pedig meghagyjuk, hogy a hatóságok esetleges késedelemes eljárását a m. kir. tanfelügyelőnek bejelentésük.

III. 16 Ami az óvóköteleseket és ismétlő tanköteleseket, valamint a tanköteles koru iparos és kereskedő tanoncokat illeti, ezeknek összeírása, bírságolása stb tekintetében a fentiek mellett utalunk a többször hivatkozott Utasításra, melyből kiemeljük, hogy az iskolába be nem iratkozott tankötelesek összeírásánál, valamint az A) mintájú jegyzékek kitöltésénél nem a szülő, vagy más gondviselő lakóhelye, hanem magának a tankötelesnek akkori rendes lakása vétetik alapul s a további törvényes intézkedés is e szerint történik; hangsúlyozzuk azt is, hogy aki az összeíró előtt tudva hamis, vagy valótlan adatot vall be, vagy a be nem iratkozott tanköteles gyermekeket elhallgatja, 100 K-ig terjedhető pénzbírsággal sújtatik.

Gondja legyen a községi előljárósnak és Székelyudvarhely r. t. város tanácsának, illetőleg az iskolák helyi hatóságainak arra is, hogy az 1907. évi XLV. t.-cz. 32. § a értelmében minden gazda módot és lehetőséget nyujison a szolgáltatásban álló ismétlő tanköteleseknek, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-cz.-nek megfelelően rendszeresen járassanak az iskolába.

17. Kapcsolatban a már több ízben említett 2085—907. és 2294—908. sz. vallás és közoktatásügyi miniszteri rendeletekkel, a 4423—909. sz. vall. és közoktatásügyi min. rendelet alapján felhívjuk az összes elemi népiskolák helyi hatóságait, gondoskodjanak róla, hogy az elemi népiskolák vezetői — igazgatói — az iskolába beiratkozott tankötelesek számát, s vallás szerint való megosztását s az iskolájuk teljes befogadó képességét a vármegyei kir. tanfelügyelőjének, az alább meg szabott határnaptól számított öt napon belül jeltensék be.

E bejelentések céljára a m. kir. központi statisztikai hivatal által megküldendő A) 2. mintájú portómentes levelező-lapok használandók s azon iskolák részéről a melyekben a tanítás szeptember hó első felében kezdődik szeptember hó 30-ig, amelyekben pedig október hó elsején kezdődik az október hó 15-ig beiratkozott tankötelesek száma jelentendő be. Székelyudvarhely r. t. város tanácsát és a községi előljáróságokat pedig utasítjuk, hogy az ugyanezen határidőig be nem iratkozott tankötelesek számát és vallás szerint való megosztását, külön az iskolába járás

alul fel nem mentetteket és külön a felmentetteket a kir. tanfelügyelőnek a fenti határnaptól számított 5 nap alatt a B/2. mintájú levelező-lapok felhasználásával jelentsék be.

Figyelemztetjük azonban Székelyudvarhely r. t. város hatóságát és a községi előljáróságokat, hogy ezen rendelkezésünk az Utasítás 31. §-ában megjelölt H) mintájú statisztikai kimutatásra vonatkozó rendelkezéseket nem érinti, miért is a H) kimutatásokat 1915. évi január hó 10-ig minden sürgetés bevétele nélkül a m. kir. központi statisztikai hivatalnak és vármegye kir. tanfelügyelőjének küldjék be.

IV. 18. Minthogy az elemi népiskola teljesnek csak akkor mondható, ha törvényes hat osztálya van s mert a kir. tanfelügyelő tapasztalata szerint némely iskolánál hiányzik a két felső osztály, elrendeljük, hogy a hiányzó V. és VI. osztály fokozatosan felállítassék, annyiival inkább, mert a vall. és közokt.-ügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi december hó 4-én 131928. sz. a. kelt körrendelete értelmében mindenütt, ahol megállapítható, hogy a tanító, illetve tanítótestület mulasztása folytán nem lépett élebe, vagy sorvad el az elemi népiskola V—VI. évfolyama, a hanyag tanító illetve tanítótestület ellen az 1907. évi XXVI. t.-cz. 14. §-a, illetőleg az 1907. évi XXVII. t.-cz. 22. §-ának i) pontja alapján fegyelmi vizsgálat fog folyamatba tétetni.

Jelen határozatunkat valamennyi járás főszolgabírájának, Székelyudvarhely r. t. város polgármesterének, község előljáróságának, valamennyi állami el. iskola gondnokságának, községi és felekezeti iskola iskolaszékének; magán el. iskola fentartójának, óvodai felügyelő bizottságának tudomás és megfelelő további eljárás a m. kir. központi statisztikai hivatalnak, Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjének tudomás, a vármegyei »Hivatalos Lap« szerkesztőségének közlés végett kiadjuk.

Az egyházi főhatóságoknak pedig egy egy példányban azzal a kéressel küldjük meg, hogy a főhatóságuk alatt álló iskolákat érintőleg intézkedni sziveskedjenek.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának Székelyudvarhelyen, 1914. évi július hó 8-án tartott üléséből.

Ugron János,
főispán, elnök.

249.

Magyar királyi belügyminiszter.

134-652—914. B. M. sz.

VI.—a.

Körrendelet.

A párisi »Aero Club de France« által f. évi július 19-én rendezendő léghajórepülés támogatása tárgyában.

Valamennyi vármegye és város törvényhatóságának.

A külügyminiszterium értesítése folytán tudatom a Czimmel, hogy a párisi »Aero Club de France« léghajórepülést rendez, a melyben résztvevők f. évi július hó 19-én Párisban a Tuillériák kertjéből indulnak légi útjukra, s nincs kizárva, hogy Magyarország területén szállanak le.

Felhívom ennél fogva Czimet, haladéktalanul tegye meg a megfelelő intézkedést arra nézve, hogy amennyiben ezen léghajók törvényhatósága területén köténének ki, azok utasai a hajó visszaszállításánál, — ha annak szükségessége felmerül — hatóságok részéről a legmesszebbmenő támogatásban részesüljenek.

Budapest, 1914. évi július hó 14.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy, s. k.,
államtitkár.

Szám 6250—1914.

Székelyudvarhely r. t. város tanácsának és az összes községi előljáróságoknak.

Tudomás és alkalmazkodás végett közlöm.
Székelyudvarhely, 1914. évi július 17.

Alispán helyett:

Dr. Paál főjegyző.

250.

106.660—914. B. M. sz.

Körrendelet.

Ifj. dr. báró Kétyl Károly, dr. Torma István és dr. Tausz Iván Vásárugyi utmutató című művének ajánlata.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

Ifj. dr. báró Kétyl Károly kereskedelmi miniszteriumi segédtitkár dr. Torma István kereskedelmi miniszteriumi segédfogalmazó és dr. Tausz Iván ügyvéd az »Országos Vásári Közlöny« felelős szerkeszteje, »Vásárugyi utmutató« című, most megjelent munkájukban összeállították és rendszerbe foglalták mindazokat a jogszabályokat és egyéb tudnivalókat, melyek a vásárugyre vonatkoznak.

E munka alkalmas arra, hogy a vásárugyekkel foglalkozó hatóságoknak és közegeknek utmutatóul szolgáljon. Ennél fogva azt a törvényhatóságoknak és a törvényhatóság útján az alája rendelt érdekelt közigazgatási hatóságoknak és közegeknek s a vármegye területén fekvő községeknek figyelmébe melegen ajánlom.

A 209 oldalra terjedő könyv ára 4 korona 50 fillér.

Megrendelhető dr. Torma István miniszteri segédfogalmazónál Budapesten, Kereskedelemügyi miniszterium.

Budapesten, 1914. évi július hó 2-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy Károly s. k.,
államtitkár.

V. Pályázatok, hivatalos hirdetések és körözvények.

Állati betegségek *Sertéspestis* megállapított Székelyudvarhely városban.

Sertéspestis föllépett szorványosan Homoród-szentlászló községben; járványosan Etéd községben.

Veszétség föllépett szorványosan Homoródalmás községben.

Pályázati hirdetmény. (16230—914.) erdősítési és csemetenevelési (csemetekertfenntartási) jutalmakra.

Mindazok az erdőbirtokosok, a kik az erdő-törvény (1879. évi XXXI. t. cz.) 165. §-ában körülírt kopár, vizmosásos és futóhomokos területeiken ez év folyamán közigazdasági jelentőséggel bíró erdősítések foganatósítanak, továbbá mindazok az 1879. évi XXXI. t. cz. 17. §-nak hatálya alá nem tartozó erdőbirtokosok, a kik a fent jelzett célra szükségelt erdei facsemeték nevelésére csemetekerteket telepitenek s azokat legalább is —5— öt éven át kifogástalan állapotban üzemben tartják, az alább felsorolt jutalmakra pályázhatnak.

I. Az erdősítéseket teljesítő birtokosok részére kitűztem:

három egyenként 1000 kor. nagy jutalmat, —kettőt készpénzben, egyet disztárgyban,
négy egyenként 800 koronás nagy jutalmat,
—kettőt készpénzben, kettőt disztárgyban,
négy egyenként 600 koronás nagy jutalmat,
—kettőt készpénzben, kettőt disztárgyban.
öt egyenként 500 K elsőrendű elismerő jutalmat, —hármát készpénzben, kettőt disztárgyban,
öt egyenként 400 K elsőrendű elismerő jutalmat, —hármát készpénzben kettőt disztárgyban.
öt egyenként 300 K másodrendű elismerő jutalmat, —hármát készpénzben, kettőt disztárgyban és négy egyenként 200 K másodrendű elismerő jutalmat, —hármát készpénzben, egyet disztárgyban,

vagyis összesen tizenegy —11— nagy jutalmat, tiz —10— elsőrendű és kilencz —9— másodrendű elismerő jutalmat.

II. A csemetekerteket telepitő és fenntartó birtokosok részére kitűztem:

öt egyenként 300 koronás elismerő jutalmat
öt „ 200 „ „ „
öt „ 100 „ „ „
vagyis összesen tizenöt —15— elismerő jutalmat.

Az I. alatt kitűzött erdősítési jutalmakért az érdekelt birtokosok (bérlok) azon erdősítéseikkel versenyezhetnek, a melyeket az 1879. évi XXXI. t. cz. 165. §-ban körülírt kopár-, vizmosásos vagy futóhomokterületeken általánosságban véve állami pénzsegély igénybevétele nélkül — kivételes esetekben azonban, midőn a birtokos a munkálato-
kat különös gondossággal és sikerrel, rendkívül nehéz viszonyok között teljesítette s azokkal fontos közérdekeket sokszorta nagyobb mértékben elégitett ki, mint a mennyire a saját érdekeit előmozdította — állami segély igénybevétele esetén is a

folyó év tavaszán vagy ősszén foganatósítottak. Megkivántatik azonban, hogy:

a) az 1000 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kath. hold terjedelműek.

b) a 800 és 600 kor. nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

c) az 500 és 400 kor. elsőrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kath. hold terjedelműek és végül

d) a 300—200 kor. másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold terjedelműek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre bocsátott erdősítést az első munkálatoctól kezdve a jutalom odaitelésének idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat foganatósítani s a létrejövő erdőt az 1879. évi XXXI. t. cz. 2, illetve 4. §-ai szerint erdőként fenntartani és kezelni tartozik.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1919-ik évben fognak a helyszínén megbíráltatni. A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közigazdasági jelentősége, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadoul szolgálni; de a pénzjutalmak kiosztásánál figyelembe vétetnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

Az odaitelt pénzjutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdősítést (gazdatiszt vagy bérlőt) fogja illetni. A disztárgyat nyert birtokosok azon alkalmazottai pedig, — kik a jutalmazott erdősítések teljesítése körül kiváló érdemet szereztek, — érdemük szerint külön pénzjutalomban fognak részesülni.

A folyó év tavaszán teljesített erdősítéseket legkésőbb f. évi július hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi december hó 25-ig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségénél pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul és egyszersmind kötelezi magát, hogy a versenyre bocsátott erdősítést az 1879. évi XXXI. t. cz. 2. vagy 4. §-ában meghatározott feltételek szerint állandóan erdőként fogja fenntartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dülő, helyrajzi szám), kiterjedését és az erdősítésre használt fanemeket pontosan meg kell jelölölni.

A II. alatt kitűzött csemetekerttelepítési és fenntartási jutalmak azok a birtokosok pályázhatnak, a kik — tulajdonjogi címük szerint — nem tartoznak az 1879. évi XXXI. t. cz. 17. §-ának hatálya alá, s a kik csemetekertjeiket állami segély igénybevétele nélkül telepitik és tartják fenn.

Megkivántatik azonban, hogy:

a) a 300 és 200 kor. jutalmakra pályázó birtokosok csemetekertjének területe legalább is $\frac{1}{2}$ kath. hold kiterjedésű,

b) a 100 kor. jutalmakra pályázó birtokosok csemetekertje legalább is $\frac{1}{4}$ kath. hold kiterjedésű legyen.

A pályázó birtokos köteles a versenyre bocsátott csemetekertet állandóan gondozni és leglább is az elbírálás időpontjáig üzemben tartani.

A versenyre bocsátott csemetekertek 1919-ik évben fognak a helyszínén megbirálatni, míg állandó gondozásukról illetőleg üzemben tartásukról a kir. erdőfelügyelőség évről-évre fog meggyőződést szerezni.

A pénzzutalmak kiosztásánál az állandó gondozás és üzemben tartás mérve mellett figyelembe vétetnek a birtokos vagyoni viszonyai is.

Az odaitélt pénzzutalom egy harmadrésze a csemetekert kezelőjét fogja illetni.

A telepített csemetekerteket minden év július 1-éig kell a birtokosnak a közigazgatási erdőszeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségnek pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő csemetekerttel a kezelő erdőtiszt, gazdatiszt, vagy erdőőr gazda stb. valamint a beerdősítendő terület bérlője is, de nevezettek pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul.

A pályázati kérvényben a csemetekert fekvését (község, dűlő, helyrajzi szám) és kiterjedését meg kell jelölni.

Budapest, 1914. évi május hó. *M. kir. földmívelésügyi miniszter.*

Felfogott lovak. Biró Dániel parajdi lakos határőr a parajdi határon július hó 12-én este 2 drb. gazdáilan lovat felfogott. Az egyik 4—5 év körüli kancza, a másik 8—9 év körüli herélt ló, mindkettő világos piros. Ha igazolt tulajdonosa 15 nap alatt nem jelentkezik elárvereztetnek.

Árverési hirdetmény. (1446—914.) Alólirott körjegyző közhírré teszi, hogy Recsenvéd község vadászterülete 1914 évi augusztus hó 9-én délelőtt 8 órakor a község házánál 1914 évi augusztus hó 15-től kezdődőleg 6 évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 2 korona.

Homoródszentpál 1914 évi július hó 17-én. *Bencze Gábor* kjegyző.

Árverési hirdetmény. (1446—914) Alólirott körjegyző közhírré teszi, hogy Homoródszentpál község vadászterülete 1914 évi *augusztus hó 9-én*

d. e. 10 órakor a község házánál 1914 évi augusztus hó 15-től kezdődőleg 6 évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 3 korona.

Homoródszentpál 1914 évi július hó 17-én. *Bencze Gábor* kjegyző.

Árverési hirdetmény. (1446—914.) Alólirott körjegyző közhírré teszi, hogy Homoródszentpéter község vadászterülete 1914 évi *augusztus hó 9-én* d. u. 1 órakor a község házánál 1914 évi augusztus hó 15-től kezdődőleg 6 évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 2 korona.

Homoródszentpál 1914 július 17-én *Bencze Gábor* kjegyző.

Árverési hirdetmény. (1446—914.) Alólirott körjegyző közhírré teszi, hogy Városfalva község vadászterülete 1914 évi *augusztus hó 9-én* d. u. 2 órakor Városfalva község házánál 1914 évi augusztus hó 15-től kezdődőleg 6 évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 3 korona.

Homoródszentpál 1914 július 17-én *Bencze Gábor* kjegyző.

Árverési hirdetmény. (1446—914.) Alólirott körjegyző közhírré teszi, hogy Homoródjánosfalva község vadászterülete 1914 évi *augusztus hó 9-én* d. u. 4 órakor a község házánál 1914 évi augusztus hó 15-től kezdődőleg 6 évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 1 korona.

Homoródszentpál 1914 július 17-én. *Bencze Gábor* kjegyző.

Körözendő személyek. 91. Barnoczky József (kinek neve Veres Terézia) volt szendrői lakos, gazdasági cseled jelenlegi tartózkodási helye nyomozandó s feltalálás esetén illetőségére nézve kihallgatandó s a kihallgatásról felvett jegyzőkönyv Miskolcz város polgarmesterének elküldendő.

92. — Szigetujfalu községben 1880 év február hó 18-án született Engbert Mártont nyomozni s feltalálás esetén tartózkodási helyét Pest-pilissoltkiskun vármegye alispánjával közölni kell.

93. — Özv. Varga Mihályné szül. Nemetz Erzsébetet ki legutóbb Rákospalotán lakott nyomozni s feltalálás esetén tartózkodási helyét Pest-pilissoltkiskun vármegye alispánjával közölni kell.

94. — Benkovits Máriát ki Borcsa községben 1889 év július hó 28-án született, nyomozni kell s feltalálás esetén tartózkodási helyét Budapest székesfőváros tanácsával közölni kell.